

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет по славянски филологии

Специалност:

СЛБ	0	1	0	1	0	5	2	1
СЛР	0	2	0	1	1	1	2	1
СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1

БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ (редовно обучение)

РУСКА ФИЛОЛОГИЯ

СЛАВЯНСКА ФИЛОЛОГИЯ

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

--	--	--	--	--

СИД

Руската емигрантска София (1919–1944) като място на памет

Преподавател: доц. д-р Галина Петкова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	20
	Научно есе	
	Курсов учебен проект / курсова работа	50
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2

ОБЩО ЕКСТ		4
№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	20 %
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.	Курсова работа	60 %
10.		
11.		
12.	Изпит	20 %
Анотация на учебната дисциплина:		
<p>Една от възможните истории на руската емиграция от първата вълна (1919–1940) е тази на нейните центрове, възникнали и устояли в приемащите страни през 20–30-те години на ХХ век. Курсът има за цел да предложи профил на „руската емигрантска София“ като „място на памет“, опирайки се на идеите на френския историк Пиер Нора.</p> <p>Актуалността е продиктувана от една целенасочена загуба на памет или изличаване от нея на всички маркери, отнасящи се до „емигранството“ и трансформирането му в „задграничност“ („зарубежье“). Така се преמודелира разказът за руската емиграция, като на първо място се подменя метаезикът, чрез който се (ре)конструира нейната история. В своите смислови аспекти метафората „руска емигрантска София“ съединява специфични значения, набавящи ѝ измерението на „портативна родина“, в която „лерусите“ живеят според собствените битови и битийни сценарии преди болшевишкия преврат от 1917 г. Водеща сред тези значения е идеята за опазване на националната идентичност. Емигрантският център в София обаче възниква в столицата на чужда държава, така че той не може да бъде изолиран от българското общество и е резултат от натоварения понякога с острота и болезненост диалог с българското.</p> <p>Акцентът при представянето на „емигрантска София“ е върху нейния културен профил и проблематизирането ѝ от емигрантската критика като център на изучаване на руската литература. Освен институционалната рамка, вниманието се фокусира върху емигрантската периодика, полето на руското емигрантско училище, творчеството и рецепцията на руски писатели и поети, живели в София, както и върху текстовете на водещи фигури на руската емигрантска хуманитаристика, като Николай Трубецкой и проф. Пьотр Бицили.</p>		

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Предварителни изисквания:

Не.

Очаквани резултати:

Със завършване на курса студентите ще разширят познанията си за руската култура и литература от XX век и нейни емблематични представители, ще усвоят терминология и подходи, практикувани от една интердисциплинарна област в хуманитаристиката, каквато е „емигрантологията“; през призмата на имагинистиката ще задълбочат представите си за руско-българските културни връзки, ще получат умения за разчитане на ръкописи и научна обработка на архивни материали. Така те ще задълбочат своята филологическа квалификация.

Студентите ще могат да прилагат придобитите умения в тяхната бъдеща работа на преподаватели, преводачи, редактори, съставители, в издателската и журналистическата практика, както и във всички дейности, за осъществяването на които е необходима висока (обща) култура, рефлексия и критично мислене.

Учебно съдържание

Лекции

№	Тема:	Хорариум
1	Културна картография на руската емиграция от първата вълна (1919–1940). Концептът „емигрантски (литературен) център“. Опозицията „емигрантска столица – емигрантска провинция“.	2 часа
2	Руската София – несъстоялата се емигрантска столица? „Провинциална“ vs „провинция“ София? Профилът на София като емигрантски център.	2 часа
3	„Чедата, живеещи в изгнание“: месианизъм и „колективно самопознание“. Набавяне на идентичност през руската културата. Празници, юбилеи, чествания.	3 часа
4.	Руското учебно дело в емиграция – „памет в излишък“. Емигрантски образователни институции в България. „Автономен статут“ на руското емигрантско училище?	3 часа
5.	Руска емигрантска периодика. Херменевтични скандали, диалози, присвояване. „За русофилството и русофобството в България“ (Е. Грим). Обичаме или опознаваме?	3 часа
6	Руска емигрантска литература: естетически платформи. Руски писатели и поети в България (А. М. Фьодоров, Любов Столица). „С бързината на метеори“ – Иван Бунин и Надежда Тефи в София. Театралният режисьор и критик Пьотр Ярцев.	4 часа
7.	„Незабелязаното поколение“ (Вл. Варшавски). Маргинали, или „литературни браконieri“? Творчеството на Николай Зубов.	3 часа

8.	София – „център“ на изучаване на руската литература. Емигрантско литературознание: фигури и интерпретации (Константин Мочулски, проф. Пьотр Бицили). Диалогът с проф. Боян Пенев и критика Малчо Николов.	4 часа
9.	„Емигрантите трябва да отстояват стария правопис“: дебати върху правописната реформата от 1918. Рускоезични издателства и издания. Проблемът за текстологията. Работа с ръкописни текстове.	3 часа
10.	Литературни маршрути – изгубените места на памет. Пешеходна екскурзия, представяща руската емигрантска София.	3 часа

Библиография

Основна:

Попов, А. Русская эмиграция в Болгарии: краткая библиография. https://zarubezhje.narod.ru/texts/popov_bulgaria01.htm (20.10.2024)

Бицилли П. Трагедия русской культуры: Исследования, статьи, рецензии / Сост., вступит. статья, коммент. М. Васильевой. Москва: Русский путь, 2000.

Бицили, П. Малки творби. С., 1993.

Грим, Е. За русофилството и русофобството в България. – В: Класика и канон в руската литература. Българският поглед. София: Факел, 2012, с. 204–210; <https://litenet.bg/publish27/ervin-grim/za-rusofilstvoto.htm> (20.10.2024)

Женска поезия на руската емиграция в България. Варна: електронно издателство LiterNet, 2009; <http://litenet.bg/ebook/zhenska/index.html> (20.10.2024)

Йованович, М. Русская эмиграция на Балканах: 1920–1940. М., 2005.

Кодзис, Бр. Литературные центры русского зарубежья. 1918–1939. Писатели. Творческие объединения. Периодика. Книгопечатание, Munchen, 2002.

Косик, В. Софии русский уголок. Москва, 2008. <https://mybook.ru/author/viktor-kosik/sofii-russkij-ugolok/read/> (20.10.2024)

Кьосева, Цв. България и руската емиграция (20-те – 50-те години на XX век). С., 2002.

Манолакев, Хр., Петкова Г. Руската София – несъстоялата се емигрантска столица. // *Литературна мисъл*. 1994, № 3, с. 5–9.

Манолакев, Хр. Константин Мочулски в българския печат през 20-те години и споменът за „отказания спомен“. // *Човек и време. Сборник с научни изследвания в памет на Сабина Беляева*, София: Издателство на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 1997, 363–380.

Периодика на руската емиграция в България (1920–1943). Енциклопедичен справочник. Съставители, автори на статиите и редактори Р. Русев, Хр. Манолакев, Й. Люцканов, Р. Илчева, Г. Петкова. Издателски център „Боян Пенев“. София, 2012.

Петкова, Г. Хроника культурной и литературной жизни русской эмиграции в Болгарии (1919–1940) (2 изд-е, доп). // *Русские в Болгарии. Юбилейный информационный альманах Русского зарубежья в Болгарии 1877–2007 гг.* Пловдив, 2010, с. 222–314.

Петкова, Г. Ервин Грим в България: между изгнанието и репатрирането или що са русофилство и русофобство и имат ли те почва у нас? // *Класика и канон в руската литература. Българският поглед*. София: Факел, 2012; с. 194–203; <https://liternet.bg/publish10/gpetkova/erwin-grim.htm> (20.10.2024).

Петкова, Г. Маргинализацията – достатъчният език в говоренето за руската емиграция в България (1919–1940)? // *Маргиналното в/на литературата*. Съставител Рая Кунчева. Издателски център „Боян Пенев“. София, 2011, с. 524–535.

Петкова, Г. Културна картография на руската емиграция първой волни (1919–1940): концепт „емигрантски център“ // *Славяните. Общество, религия, култура. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на професор д-р Панайот Карагьозов*. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. София, 2012, с. 463–471.

Петкова, Г. „Да се даде ръководеща нишка...“: История на руската литература от проф. П. Бицили в три книги (България, 1931–1934 г.). София: Факел, 2017.

Петкова, Г. Литературният проект „Песни изгнания“. // *„Погасло дневное светило...“: Руската литературна емиграция в България 1919–1944*. Съставители и научни редактори Радостин Русев, Йордан Люцканов, Христо Манолов. С., 2010, с. 47–68.

Петкова, Г. Административни „доклади“ от проф. П. Бицили: границите на жанра – В: *Любословие. Годишно списание за хуманитаристика*, 2023, с. 259–283.

Трубецкой, Н. За истинския и лъжливия национализъм. Встъпителна бележка и превод от руски Галина Петкова. // *Летописи. Издание на Съюза на българските писатели*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, Ноември – декември 1994, № 11 – 12, с. 67 – 82.

Тэффи, Н. Наше житье. Рассказы и фельетоны, опубликованные в Софии (1923–1927). Варна: електронно издателство LiterNet, 2010; http://liternet.bg/publish24/nadezhda-tefi/nashe_zhitie/content.htm (20.10.2024).

Допълнителна:

Стара София в снимки и пощенски картички <http://stara-sofia.com> / (20.10.2024)

Руска емиграция на Балканите <https://sesdiva.eu/virtualni-stai/ruska-emigracia-balkani> (20.10.2024)

Эмигрантика.ru. Русское зарубежье <https://emigrantika.imli.ru> / (20.10.2024)

Emigration russe en photo 1917–1947 <http://emigrationrusse.com> / (20.10.2024).

Дата:

22 октомври 2024 г.

Съставил:

доц. д-р Галина Петкова

Програмата е актуализирана на катедрен съвет, протокол № 01 от 23.10.2024 г.

Учебната програма е приета с протокол № ... на ФС на ФСФ от 2024 г.